

»Od jutra do noći« – odlični spoj gradišćanske literature i fotografije

Od jutra do noći

Ein Buch über das Pendeln

Naslovnica knjige o pendlanju »Od jutra do noći« u izdanju HKDC-a

Čim se ova knjiga velikoga formata zame u ruku, prevladava veliko presenećenje i vizualno oduševljenje – a ako se pak lista u njoj a konačno i čita, onda se pojavljuje oduševljenje i uvjerenje: Ovakovu knjigu do sada još nismo imali u ruka. Knjiga o pendlanju s hrvatskim naslovom »Od jutra do noći« daleko nadmašuje sve to ča smo do sada imali u ruka i o nami. Doroteji Zeichmann (pjesme) i Manfredu Horvathu se je uz izdavača Martina Ivančića (HKDC) i nakladu Bibliothek der Provinz d.o.o. ugodala uzorno izdanje, kod čega se ne zna, je li se već uživa u gledanju i listanju ili u čitanju. A obadvoje je potrebno, da bi se mogla procijeniti cijela vrijednost ove zbirke pjesam i fotografijov.

GRADIŠĆE – Hrvatski naslov ove knjige je »Od jutra do noći« a nimški »Vom Morgen bis zum Abend« a radi se o sve-sku pjesam na hrvatskom i nimškom i fotografija. U ovi svoji pjesma autorica Dorotea Zeichmann opisuje svoje dugoljetno iskustvo pri pendlanju na posao na liniji Klimpuh - Beč. Autorica jur nekoliko zbirkov pjesam – npr. »Na pragu doma«, »Der Wunsch«, »Gedichte/Pjesme« i »Nebo i pakao« ali i proze – npr. »Mrtvi na odmo-

ru«, »AB DZ« ili »Mona & Liza« je 20 ljet dugo pendlala iz Klimpuha u Beč i je pri vožnji u vlaku napisala pjesme. Kako je sama rekla ove pjesme su nastale med 1997. i 2017. ljetom. Pred umirovljenjem je imala ideju za ovu knjigu i je pitala fotografa Manfreda Horvatha, ne bi li bio pripravan za suradnju.

Temom pendlanja se je jur duži čas bavio fotograf iz Željerna Manfred Horvath i je tako rado privoljio i je kamerom sprohadjao pendlare na njevom jutarnjem putu iz Gradišća u Beč, bilo u vlaku ili autobusu. Dorotea Zeichmann u svoji pjesma na dvi jeziki opisuje svoje dugoljetno iskustvo kao pendlarica i je stavila svoje misli i čuti u riči i je pak ulila u pjesme.

Kako je rekla pjesnikinja Dorotea Zeichman za Hrvatsku redakciju ORF-a Gradišće, »...Ča se tiče pendlanja u ovi 20 ljeti su vagoni nastali komotniji, već nije kupeov za ku-rače. Čas putovanja se je znatno smanjio za pet minut a za vožnu u Beč i najzad potrošila je dnevno tri ure.

U predgovoru nam Martin Ivančić razlaže svoje vidjenje, zač su se tadašnji stanovnici Zapadne Ugarske odlučili za Austriju, naime i zato kad je bio masivni pritisak madjarizacije kroz ugarsku upravu, ka-

je dicit još i u škola prepovidala u pauza govorenje na hrvatskom ili nimškom materinskom jeziku, još i u općinski uredi je bio ugarski jedini dopušćeni službeni jezik. No i u ovom pitanju su tadašnji Hrvati došli u istu ili još gorju situaciju. Hrvatski se je kao službeni jezik u Austriji ostvario stoprv mnoga desetljeća kašnje. A su li se dica u tadašnji škola u ugarski škola već i bolje naučila hrvatski, nego kašnje pak u austrijski, na to si moremo sami dati odgovor svaki dan.

Ali je činjenica, da je pak mogućnost pendlanja u Beč ili Grac u teškoj dobi siromaštva i nevolje, da su upravo i pendlari mogli hraniti svoje obitelji i su izgradili naša sela – kako Martin Ivančić citira dugoljetnoga načelnika Stinjakov Ferdla Grandića.

Dorotea Zeichmann je takaj djelačko dite, ali je imala »milost kasnijega poroda« i je mogla jur uživati u višem školovanju a pak i studiju. Tim da se je aktivirala u Hrvatskom akademskom klubu i u tom duhovnom krugu postala dio nove, mlade generacije pjesnikov i književnikov, ke je onda Nikola Benčić nazvao »ptiče i slavuje«, a je pak išla i po diplomatski puti u inozemstvo, ona si je stekla veliko životno i književno iskustvo.

U ovi svoji »pendlerski pjesmica« se autorica kaže i dokazuje kao čutljiva posmatračica svakodnevnice, svojih bližnjih (i ki sidu prik puta nje u vlaku ili autobusu) a često-puti gledajući kroz prozor vlaka ili autobusa je dostala i ošttriji pogled a tim i percepciju prirode i okolice ino okoliša.

Fotografije velikoga formata Manfreda Horvatha – kako bi bilo i drugačije – oslikavaju trenutke na ovom putovanju. Kažu nam one isječke s puta na putovanju do Beča i u Beču, one momente, ke je fotograf željio uloviti kroz svoje leče, dostkrat vjerojatno hotič, ponekad znamda i nehoteč i ča mu pak potom kamera sve otkrije. Svakako je ova knjiga i posveta na bezbroj pendlerov

kolobar

protegni žicu od doma do kolodvora do vlaka do Beča do djela i opet ponajzad i dostat češ kolobar

neprestano dan za danom vrtiš se u krugu i misliš da to nigdo ne opaža

(Dorotea Zeichmann)

i pendleric iz Gradišća, ki su koč i još dandanas svaki dan jutro stanu u vlak ili autobus i dvi, tri ure ili i već (ako putuju iz južnoga Gradišća) prebavu ov svoj čas, razmišljanjem, vjerojatno i spavanjem, čitanjem, a kako nam kaže slučaj rođene Klimpuške Doroteje Zeichmann, i pisanjem.

Ova knjiga je svakako vridan poklon i ljubiteljem slik i pjesam i tribala bi stati na polica domaćih bibliotekov. Svaki čas spremna da ju se uzme u ruke, listajući u njoj spominjajući se svojih iskustav pri pendlanju ili i misli na te tisuće ljudi ki dnevno moraju (ili kanu) voziti do svojega djelatnoga mjesta. Jer doma ovakovo djelatno mjesto nimaju. (pt)

na putu

svaki dan damo zbogom kusu koga hipac vidimo a u drugom hipci pošmuljio se je dalje polje grmi i trava ostali su ležati na putu gdo će je pobrati i ako se najzad ogledujem da si skoro vrat zatarem vidim sve samo nejasno i mutno vlak se vozi dalje i opet je odletio kus mimo

(Dorotea Zeichmann)